

**การสร้างเครือข่ายการพัฒนาพุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน
ของประชาชนและผู้สูงอายุแห่งอนาคต**

BUILDING A NETWORK FOR BUDDHIST WAYS DEVELOPMENT OF IDEAL SOCIETY FOR
PROMOTING COMMUNITY ENTERPRISE OF PEOPLE AND ELDERLY OF THE FUTURE

**พระศรีวชิรวาทิ, พระมหานิวัฒน์ มหาโชติวฑฒโน¹,
พระมหาวิรุธ วิโรจโน, ขวัญใจ แก้วแสง, และ อรวรรณ แก้วมาตย์**

PhraSrivajiravati, PhramahaNiwat Mahachotiwatthano¹,
PhramahaWiruth Wirojano, Khwanjai Keawseang and Orawan Kaewmat
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ประเทศไทย
Mahamakut Buddhist University Isan Campus, Thailand.
Email : niwat_32@hotmail.com¹

Received 21 December 2023; Revised 26 January 2025; Accepted 26 January 2025.

บทคัดย่อ

การสร้างเครือข่ายการพัฒนาพุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติ เพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของประชาชนและผู้สูงอายุแห่งอนาคต มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการสร้างเครือข่ายการพัฒนาพุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน 2) พัฒนาแนวทางการสร้างเครือข่ายการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และ 3) สร้างเครือข่ายการพัฒนาพุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน การวิจัยเป็นแบบผสมผสานวิธี โดยมีแบบแผนการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายวิจัย ผู้บริหาร ผู้นำ และสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าไหม ตำบลห้วยแก อำเภอนบพ จังหวัดขอนแก่น 9 กลุ่ม จำนวน 75 คน เครื่องมือวิจัย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ได้รับการพัฒนาคุณภาพโดยดัชนีความสอดคล้องและความเชื่อมั่นโดยวิธีของครอนบาค เท่ากับ 0.96 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาพุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และความคิดเห็นในรายด้าน พบว่า ด้านความสุข อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านการส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านการสร้างเครือข่าย และ ด้านความสมดุลของสิ่งแวดล้อม 2) พุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านสมชีวิตตา ด้านอารักขัมปทา ด้านกัลปยามิตตตา และ ด้านอุฏฐานสัมปทา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและพุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติ พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับน้อย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การสร้างเครือข่าย; การพัฒนาพุทธวิถีชีวิต; สังคมอุดมคติ; การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

Abstract

Building A Network For Buddhist Ways Development Of Ideal Society For Promoting Community Enterprise Of People And Elderly Of The Future The purposes of the research were 1) to study the creation of a network to develop a Buddhist way of life, and an ideal society to promote community enterprises, 2) to develop guidelines for creating a network to promote community enterprises, and 3) to create a network to develop a Buddhist way of life, an ideal society to promote community enterprises. The research design is mixed methods. It has quantitative and qualitative research plans. The target group consists of a total of administrators, leaders, and members of the silk weaving community enterprise group, Huai-Kae Subdistrict, Chonnabot District, Khon Kaen Province. There were 9 groups and 75 people. The instruments used in the research were a questionnaire and an interview. The quality of accuracy has been developed by the Consistency index value (IOC), Validity, and the Reliability of Cronbach Alpha was equal to 0.96. The researcher performed quantitative and qualitative analyses of the results.

The finding of this research found that. 1) Factors affecting the development of a Buddhist way of life, an ideal society to promote community enterprises. Overall, the opinions were at a high level and opinions in each aspect, it was found that the happiness aspect was at the highest level, while the other aspects were at a high level, namely (1) morality and ethics, (2) the promotion of community enterprise groups, (3) network creation, and (4) the safety environmental aspect balance. 2) Buddhist way of life, ideal society to promote community enterprise according to the principles of dīttadhammakattha benefits, it was found that there were opinions at the highest level, both overall and in each aspect, as follows: (1) the aspect of satiation of life, (2) the aspect of arakkhasampada, (3) the aspect of kalpa-yana mitta data, and (4) the aspect of Utthana Sampatha. 3) The relationship between the factors affecting the creation of a community enterprise promotion network and the Buddhist ideal society lifestyle was found to have a positive relationship at a low level and Significant at 0.05 level.

Keywords: networking; developing a Buddhist way of life; ideal society; Promoting community enterprises

บทนำ

คนไทยในอนาคต ต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561)

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมสูงวัยส่งผลให้สัดส่วนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ประชากรวัยแรงงานมีแนวโน้มลดลงอย่างรวดเร็ว อัตราการพึ่งพิงของผู้สูงอายุต่อวัยแรงงาน และภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้น แต่ก็มีผู้สูงอายุที่ยังมีสุขภาพดี สามารถพึ่งพาตนเอง และช่วยเหลือสังคมได้อย่างสมศักดิ์ศรี และสามารถปรับใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม การสร้างพลังผู้สูงอายุ (Active Aging) การรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในรูปแบบของชมรม เป็นแนวทางที่สำคัญในการเสริมสร้างเครือข่ายทางสังคมให้แก่ผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุยังคงมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนพัฒนา กลุ่มและพัฒนาสังคมโดยรวม

การส่งเสริมการรวมกลุ่ม และการสร้างความเข้มแข็งของชมรมผู้สูงอายุในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564) โดยมุ่งส่งเสริมการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุในชุมชนได้ทั่วถึง การส่งเสริมให้ชมรมจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องรวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกร่วมกิจกรรมที่ชมรมจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ โดยการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ จะสามารถดำเนินการได้อีกอย่างยั่งยืน ด้วยการประสานความร่วมมือและการทำงานร่วมกันกับองค์กรภาคีต่าง ๆ ตั้งแต่ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรภาคีเหล่านี้จะเป็นตัวช่วยสนับสนุนการบริหาร และกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ให้เกิดความสำเร็จตามแผนงานที่วางไว้ (สมาคมผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย, 2563)

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นการพัฒนาสินค้า และผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน มีฐานการเริ่มต้นและการดำเนินงานอยู่ที่ชุมชนต้องการการบริหารจัดการที่มีอิสระ และสอดคล้องกับศักยภาพในการบริหารจัดการขององค์กรชุมชนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตและภูมิปัญญา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของชุมชนให้มีความสำคัญกับการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบการพึ่งตนเอง พัฒนาระบบเศรษฐกิจของชุมชน พัฒนาระบบทุนและระบบสวัสดิการของชุมชน เป็นการสร้างผลผลิต และผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม กำกับความสัมพันธ์กับทุกฝ่าย ไม่ใช่ออกขายโอกาสการผลิตในปริมาณมาก และการแสวงหากำไรสูงสุด สามารถดำเนินการในรูปแบบการสร้างความร่วมมือกับองค์กรภายนอก (เสรี พงศ์พิศ, 2561)

แนวคิดวิสาหกิจชุมชน ของกรมการพัฒนาชุมชนนั้น ได้น้อมนำแนวทางที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระราชดำริในการพัฒนาชุมชน เพื่อความยั่งยืน โดยหลักการ “ทฤษฎีใหม่” 3 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 มีความพอเพียง เลี้ยงตนเองได้บนพื้นฐานของความประหยัด และจัดการใช้จ่าย ขั้นที่ 2 รวมพลังกันในรูปกลุ่มเพื่อการผลิตการตลาด การจัดการรวมทั้งด้านสวัสดิการการศึกษา และการพัฒนาสังคม ขั้นที่ 3 สร้างเครือข่าย กลุ่มอาชีพและขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย โดย ประสานความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน และภาคราชการในด้านเงินทุน การตลาด การผลิต การจัดการและข่าวสารข้อมูล วิสาหกิจชุมชนเน้นการพึ่งตนเอง ของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชนหรือเครือข่ายไม่ได้มุ่งแสวงหากำไรให้มากที่สุด แต่ตอบสนองการอยู่ร่วมกัน การมีสุขภาพอนามัยที่ดีมีคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน การผลิตสินค้าของวิสาหกิจชุมชนนั้น มีพื้นฐานมาจากการต่อยอดของภูมิปัญญาในท้องถิ่น การมีวัตถุดิบใน ท้องถิ่นรองรับ สิ่งสำคัญนี้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน ที่ผ่านมามีหลายชุมชนจะได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐเข้ามาแนะนำในการจัดตั้งกลุ่มส่งเสริมอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้และพัฒนาระดับให้เป็นวิสาหกิจชุมชน (ศรีปริญญา ฐประจาง, 2564)

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), (2543) ว่าการจะพัฒนาด้านใด ๆ ก็ตาม หรือการดำเนินชีวิตเป็นวิถีชีวิตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการศึกษา 3 ประการ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ดังนั้น สังคมอุดมคติตามหลักพุทธศาสนาเถรวาท จึงหมายถึง การดำรงชีวิตให้บรรลุอรรถะ ประโยชน์ที่เป็นจุดมุ่งหมายของการมีชีวิตที่เรียกว่าอรรถะ 3 ประการ ได้แก่ ทิฐิธัมมิกัตถะ คือ ประโยชน์ในปัจจุบัน ได้แก่ประโยชน์ที่เป็นจุดหมายขั้นต้นเห็นเป็นรูปธรรม

เช่น มีรูปร่างสุขภาพที่ดีแข็งแรง มีเงินมีทองใช้และมีการงานมีอาชีพทำ มีสถานภาพที่ดีและมีครอบครัวที่ผาสุก และอบอุ่น สัมปรายภักดิ์ คือ ประโยชน์ในเบื้องต้น ได้แก่ ประโยชน์ที่เป็นจุดหมายชั้นเลียดาเห็น เช่น ความอบอุ่นสบายซึ่งสุขใจ ความทุกข์ใจ ความภาคภูมิใจ ความอึดใจ ความแก้แค้นใจและความโปร่งใส ความโล่งจิตมั่นใจ ประมัตถะ คือ ประโยชน์อย่างยิ่ง ได้แก่ ประโยชน์ที่เป็นจุดหมายสูงสุด เช่น ไม่หวั่นไหวต่อโลกธรรม ไม่ผิดหวังและเศร้าใจ มีความปลอดภัยสงบ และความเป็นอยู่ด้วยปัญญา

การรวมกลุ่มของประชาชนและผู้สูงอายุในรูปแบบของชมรม กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นแนวทางที่สำคัญในการเสริมสร้างเครือข่ายทางสังคมให้แก่ประชาชนและผู้สูงอายุ ทำให้ประชาชนและผู้สูงอายุยังคงมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตน พัฒนากลุ่ม และพัฒนาสังคมโดยรวมผู้วิจัยจึงมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาการพัฒนาพุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของประชาชนและผู้สูงอายุแห่งอนาคต โดยใช้บริบทพื้นที่วิจัย คือ วิสาหกิจชุมชนการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม การทอผ้าไหม ตำบลห้วยแก อำเภอนบพ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีทั้งหมด 9 ชุมชน โดยพิจารณาเงื่อนไขและปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์เป็นการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและเป็นการส่งเสริมรายได้ให้กับประชาชนและผู้สูงอายุแห่งอนาคต ทั้งนี้ เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาสร้างเครือข่าย และพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง ตามแนวทางพุทธวิถีชีวิตสังคมในอุดมคติ ซึ่งเป็นการตอบสนองตามแนวทางนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ตลอดจน เป็นกรณีศึกษาตัวอย่างที่ดีให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น และการสร้างเครือข่ายในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชน เพื่อขจัดปัญหาความยากจนโดยชุมชนเพื่อชุมชน ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อประชาชนและผู้สูงอายุแห่งอนาคต อันจะเป็นพื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่การกำหนดแนวทางส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนได้อย่างยั่งยืนทั้งในปัจจุบันและในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจัยการสร้างเครือข่ายการพัฒนาพุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติ เพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของประชาชนและผู้สูงอายุแห่งอนาคต
- 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการสร้างเครือข่ายการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของประชาชนและผู้สูงอายุแห่งอนาคต
- 3) เพื่อสร้างเครือข่ายการพัฒนาพุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติ เพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของประชาชน

ระเบียบวิธีวิจัย/วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำหนังสือขออนุญาตผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน เพื่อลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์
2. ผู้วิจัยได้ทำหนังสือจากผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ส่งนายอำเภอนบพ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก และผู้นำกลุ่มทอผ้าไหมตำบลห้วยแก เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในวันเวลาที่กำหนด
3. ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามในกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มทอผ้าไหม ตำบลห้วยแก อำเภอนบพ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 75 คน และได้แบบสอบถามกลับคืนมาครบถ้วน
4. ผู้วิจัยได้นัดหมายกลุ่มเป้าหมายที่จะดำเนินการสัมภาษณ์ โดยกำหนดเวลา และสถานที่ ที่ผู้ให้สัมภาษณ์มีความพร้อมและความสะดวก ผู้วิจัยแนะนำตัวและชี้แจงจุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์ และผลที่ได้

สัมภาษณ์ จะทำไปใช้เพื่อประโยชน์ของการศึกษาวิจัยเท่านั้น เมื่อจบการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์และมอบของที่ระลึก

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยทำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม และนำไปลงข้อมูลในคอมพิวเตอร์ เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ค่าดัชนีด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

แบบสอบถามที่เน้นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ใช้การวิเคราะห์ความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

แบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยใช้ค่าเฉลี่ยมากำหนดเป็นเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4.51-5.50 แปลความว่า มีระดับการปฏิบัติ / ความคิดเห็น มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 3.51-4.50 แปลความว่า มีระดับการปฏิบัติ / ความคิดเห็น มาก

ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 2.51-3.50 แปลความว่า มีระดับการปฏิบัติ / ความคิดเห็น ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 1.51-2.50 แปลความว่า มีระดับการปฏิบัติ / ความคิดเห็น น้อย

ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 1.00-1.50 แปลความว่า มีระดับการปฏิบัติ / ความคิดเห็น น้อยที่สุด

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มทดลอง โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพ ปัญหา และปัจจัยที่ส่งผลต่อพุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน มี 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านความสุข 2) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 3) ด้านการสร้างเครือข่าย 4) ด้านการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และ 5) ด้านความสมดุลของสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสิ้น 25 ข้อ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอข้อมูล ในรูปแบบตารางควบคู่การบรรยายผลการศึกษา โดยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม ดังนี้

ระดับความคิดเห็น ให้ค่าน้ำหนักคะแนน

5 หมายถึง มากที่สุด

4 หมายถึง มาก

3 หมายถึง ปานกลาง

2 หมายถึง น้อย

1 หมายถึง น้อยที่สุด

การแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 2.00 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.01- 3.00 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.01- 4.00 หมายถึง ระดับมาก

ตอนที่ 3 แนวทางการสร้างเครือข่าย ปัจจัยส่วนบุคคล และสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่ส่งผลต่อพุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของประชาชนและผู้สูงวัยแห่งอนาคต ที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการสร้างเครือข่ายพัฒนาพุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของประชาชนและผู้สูงวัยแห่งอนาคต โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation(r)) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และได้กำหนดเกณฑ์ระดับความสัมพันธ์ไว้ดังนี้

ค่า r เป็น (-) หมายถึง มีความสัมพันธ์ทางลบหรือทางตรงกันข้าม

ค่า r เป็น (+) หมายถึง มีสัมพันธ์ทางบวกหรือทางเดียวกัน

ค่า r เป็น +/- 0.00 ถึง 0.31 ถือว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อย

ค่า r เป็น +/- 0.32 ถึง 0.66 ถือว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

ค่า r เป็น +/- 0.67 ถึง 1.00 ถือว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 4 เสนอแนวทางการสร้างเครือข่ายพัฒนาพุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของประชาชนและผู้สูงวัยแห่งอนาคต

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย พบว่า กลุ่มเป้าหมายเชิงปริมาณส่วนมากเป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 88.30 อายุระหว่าง 60 - 69 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.70 อยู่ด้วยกันโดยไม่จดทะเบียนสมรสคิดเป็นร้อยละ 60.00 การศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 51.7 ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 73.30 และมีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่า 50,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 56.70 สำหรับกลุ่มเป้าหมายเชิงคุณภาพพบว่า ส่วนมากเป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 80.00 อายุระหว่าง 21 - 49 ปีคิดเป็นร้อยละ 86.67 สมรสและอยู่ด้วยกันคิดเป็นร้อยละ 40.00 และมีอาชีพเป็นผู้ประกอบการคิดเป็นร้อยละ 40.00

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาพุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) และเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านความสุข ($\bar{X} = 4.56$) ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับดังนี้ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X} = 4.45$) 2) ด้านการส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ($\bar{X} = 4.31$) 3) ด้านการสร้างเครือข่าย ($\bar{X} = 4.28$) และ 4) ด้านความสมดุลของสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.25$)

3. พุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน โดยหลักพุทธธรรมที่ถูกรับรู้มากที่สุดพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านตามลำดับดังนี้ 1) ด้านสมาธิ (การเลี้ยงชีพตามสมควรแก่กำลังทรัพย์, $\bar{X} = 4.68$) 2) ด้านอารักขสัมปทา (การรู้จักรักษาทรัพย์และประหยัด, $\bar{X} = 4.65$) 3) ด้านกัลยาณมิตตตา (การคบคนดีเป็นมิตร, $\bar{X} = 4.57$) 4) ด้านอุทฺธานสัมปทา (ความขยันหมั่นเพียร, $\bar{X} = 4.57$)

4. ความสัมพันธ์ของตัวแปร และการสร้างสมการถดถอยพหุคูณ

4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและพุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติ พบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนด้านความสุข มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติ ด้านกัลยาณมิตตตาอยู่ในระดับปานกลาง ($r = .325$) 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนด้านคุณธรรมจริยธรรมมีความสัมพันธ์เชิงลบกับพุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติอยู่ในระดับปานกลาง ($r = .259$) และ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนด้านความสมดุลของสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติด้านอุทฺธานสัมปทา อยู่ในระดับปานกลาง ($r = .201$)

4.2 การสร้างสมการถดถอยพหุคูณ พบว่า

1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายกลุ่มวิสาหกิจชุมชน คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรมด้านการสร้างเครือข่ายและด้านการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และร่วมกันทำนายอย่างถูกต้อง (R^2) = 94.90 เปอร์เซ็นต์ ดังสมการ

$$\hat{y} = .504 + .342 (\text{คุณธรรมจริยธรรม}) + .294 (\text{การสร้างเครือข่าย}) + .252$$

(การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน)

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติ คือ ด้านอารักขสัมปทา ด้านอุฏฐานสัมปทา และด้านกัลยาณมิตตตาและร่วมกันทำนายอย่างถูกต้อง (R^2) = 93.40 เปอร์เซนต์ ดังสมการ

$$\hat{y} = .655 + .348 (\text{อารักขสัมปทา}) + .2944 (\text{อุฏฐานสัมปทา}) + .248 (\text{กัลยาณมิตตตา})$$

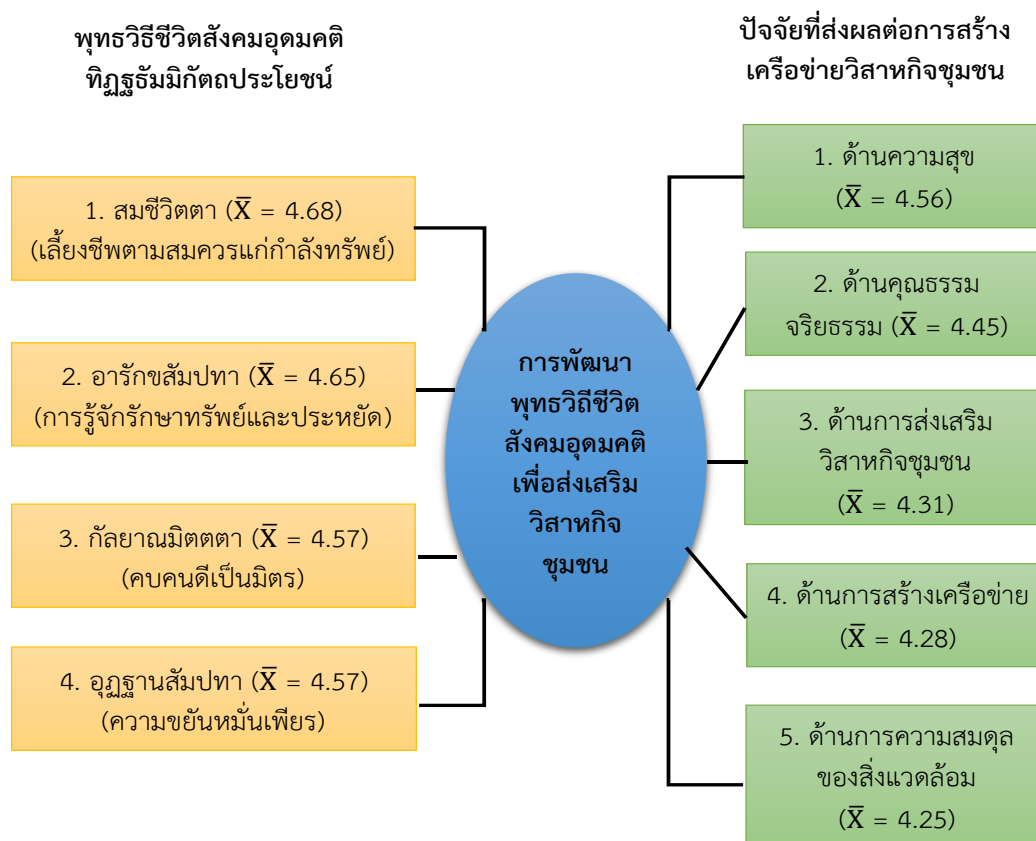
5. แนวทางในการสร้างเครือข่ายการพัฒนาพุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ผลจากการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อยืนยันผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า

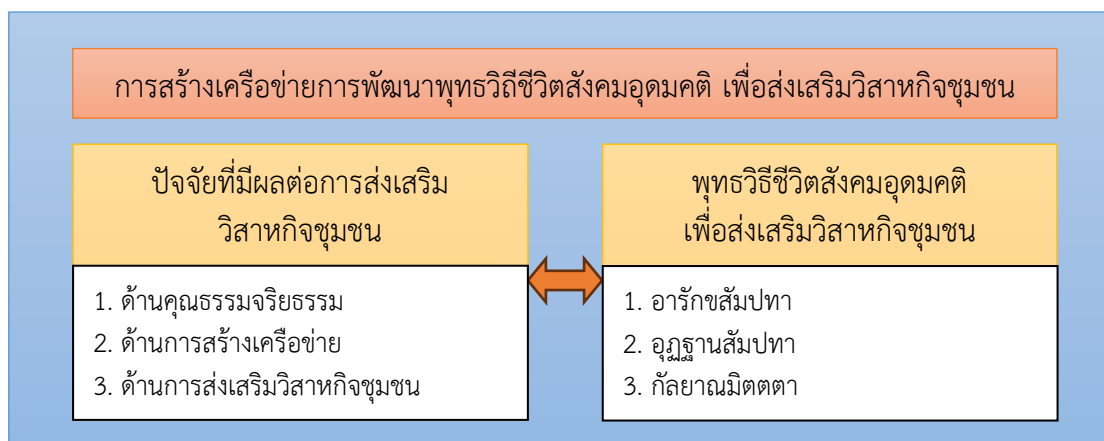
การนำหลักพุทธธรรมคือหลักทฤษฎีธรรมมีกัตถประโยชน์ 4 มาประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าไหม ประกอบด้วย อุฏฐานสัมปทา ความขยันหมั่นเพียร มุ่งมั่นทำงานโดยใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์อย่างเต็มที่และเต็มใจ อารักขสัมปทา รู้จักรักษาทรัพย์ การประหยัดอดออม สร้างผลผลิตและรายได้ให้กับกลุ่มวิสาหกิจ กัลยาณมิตตตา การรู้จักเลือกคบคนดี ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และสมชีวิตา การเลี้ยงชีพตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้ให้รายรับอยู่เหนือรายจ่าย ส่งผลให้สมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

1. มีความสุขกับการทำงานมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย
2. มีความเสียสละแบ่งปันเพื่อส่วนรวมซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น
3. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
4. การใช้สื่อและโซเชียลมีเดียเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน
5. สร้างสังคมเอื้ออาทรยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและพึ่งพาตนเอง

6. การสร้างความเข้าใจและเข้าถึงต่อชุมชนตามแนวทางพุทธวิถีที่นำมาใช้ในการปฏิบัติและพัฒนาการงานให้เกิดประสิทธิภาพ

6. รูปแบบการสร้างเครือข่ายการพัฒนาพุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างเครือข่ายการพัฒนาพุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติ เพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

จากผลการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Study) ผู้วิจัยพบว่า พุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติเพื่อการเสริมสร้างวิสาหกิจชุมชน ผู้วิจัยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ ภูมิฐานมิกัตถประโยชน์ 4 ประกอบด้วย 1) อุฏฐานสัมปทา (ความขยันหมั่นเพียร) 2) อารักขสัมปทา (การรู้จักรักษาทรัพย์และประหยัด) 3) กัลยาณมิตตตา (คบคนดีเป็นมิตร) และ 4) สมชีวิตตา (เลี้ยงชีพตามสมควรแก่กำลังทรัพย์) นำมาประยุกต์ใช้กับสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เกี่ยวกับประโยชน์ปัจจุบันในการดำเนินชีวิตและการทำงานให้กับวิสาหกิจชุมชน ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในชีวิต และการบริหารงานวิสาหกิจชุมชน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความเห็นว่า หลักพุทธธรรมภูมิฐานมิกัตถประโยชน์สามารถนำมาประยุกต์กับวิถีชีวิตของตนเองและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านสมาชิวิตตา คือการเลี้ยงชีพตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ รองลงมาคือ ด้านอารักขสัมปทา รู้จักรักษาทรัพย์และการประหยัด ด้านกัลยาณมิตตตา การคบคนดีเป็นมิตร และด้านอุฏฐานสัมปทา ความขยันหมั่นเพียร ดังเช่น งานวิจัยพระครูญาณปริชา (นพดล ตปสีโล) (2564) บทคัดย่อ การประยุกต์ใช้หลักภูมิฐานมิกัตถประโยชน์ 4 ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน คือ 1) ด้านอุฏฐานสัมปทา ประชาชนดำเนินชีวิตด้วยความขยัน และมีรูปแบบในการดำเนินชีวิตที่เป็นระเบียบ มีปัญหาเครื่องสวดส้องทำหลายอย่างจนเกิดความชำนาญในงานที่ทำให้การงานนั้นประสบความสำเร็จได้ง่ายโดยไม่เครียด 2) ด้านอารักขสัมปทา ประชาชนในพื้นที่ส่วนมากรู้จักการรักษาทรัพย์ที่หามาได้ด้วยจากการรู้จักคุณค่าของสิ่งของข้าวของต่าง ๆ รู้ว่าอะไรคือสิ่งที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต อะไรคือสิ่งที่มีความอยาก 3) ด้านกัลยาณมิตร ประชาชนส่วนมากมีความเข้าใจการคบคนดี ไม่คบคนชั่ว การดำรงตน เจริญ สันทนากับบุคคลในบ้านหรือนิคมนั้นด้วยการใช้คำพูดที่เป็นมิตร มีสมาจารบริสุทธิ์ เป็นคนมีศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา และ 4) ด้านสมชีวิตตา มีการอยู่อย่างพอเพียง รู้ทางเจริญ ทรัพย์และทางเสื่อมแห่งโภคทรัพย์ แล้วเลี้ยงชีพพอเหมาะ ไม่ให้สุรุ่ยสุร่ายฟุ่มเฟือยนัก ไม่ให้ผิดเคืองนัก รู้จักรายจ่ายของเราจักต้องไม่เหนือรายได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของไพศาล มุ่งสมศรี และคณะ (2556) ได้ศึกษารูปแบบการที่ประสบความสำเร็จของกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผลิตสมุนไพรพบว่า ความสำเร็จในการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน 8 ด้าน คือ 1) การจัดการซื้อและการผลิต 2) ด้านการปฏิบัติการ 3) ด้านการจัดส่งสินค้า 4) ด้านการตลาดและการขาย 5) ด้านการบัญชีและการเงิน 6) ด้านการจัดการกองทุนชุมชน 7) ด้านข่าวสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 8) ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ และรูปแบบการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการเงินการบริหารการเงินการจัดหาแหล่งเงินทุน การให้ความร่วมมือแบบกลุ่ม 2) ด้านผู้บริหาร เห็นความพึงพอใจของสมาชิกเครือข่ายการประสานงานเพื่อให้เครือข่าย

บรรลุปเป้าหมายตาม 3) ด้านกระบวนการบริหารจัดการภายในการบริหาร ระบบบัญชี การประชาสัมพันธ์ และการติดต่อสื่อสารและ 4) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะให้แก่สมาชิก

2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างเครือข่ายการพัฒนาพุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติ เพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

จากการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายการส่งเสริมวิสาหกิจในชุมชนกับพุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคตินั้นแม้ว่าจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับน้อยก็ตามก็แสดงให้เห็นว่าการนำพระพุทธานามาประยุกต์ใช้เป็นหลักในการบริหารจัดการก็จะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ดังผลงานวิจัยของพระมหาวัฒนา ปัญญาทิโป (คำเคน) (2562) ที่ได้นำหลักพระพุทธเศรษฐศาสตร์ กับหลักเกษตรเชิงพุทธโดยใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ที่แก้ปัญหาเพื่อการมีชีวิตอย่างเป็นสุขบนหลักพื้นฐาน 4 ประการคือ 1) อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความมั่นคง คือ ขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพสุจริต 2) อารักขสัมปทา พึ่งพร้อมด้วยการรักษาโภคทรัพย์และผลผลิตที่หามาได้ไม่ให้เป็นอันตรายหรือเสื่อมเสียไป 3) กัลยาณมิตตตา รู้จักคบคนดีเป็นมิตร พบแต่ผู้มีความดีงาม และ 4) สมชีวิตา มีความเป็นอยู่ที่เหมาะสม รู้จักกำหนดรายได้และรายจ่ายเลี้ยงชีวิตแต่พอดีและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lieu thuong (2560) ที่พบว่า ในด้านความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา) มีความขยันหมั่นเพียรในการทำกิจการงาน ทำงานทุกอย่างมีเป้าหมายและตั้งใจที่สุดความสามารถตน มีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ตลอดเวลา มีความรับผิดชอบต่อการกระทำที่ที่ได้รับมอบหมายไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ด้านการรักษาทรัพย์ (อารักขสัมปทา) รู้จักรักษาภาระหน้าที่การทำงานไม่ให้เกิดการเสื่อมเสีย รู้จักใช้ทุนเงินเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ เก็บข้าวของไว้ในที่มั่นคง เก็บรักษาทรัพย์สินที่หามาได้และบริหารการใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล ด้านคบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตตตา) ยกย่องและสรรเสริญคนที่ดี มีศีลธรรม สามารถพึ่งพาอาศัยได้เวลาเดือดร้อน ร่วมทุกข์ร่วมสุข ด้านเรียงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา) ควบคุมการใช้จ่ายให้เป็นไปพอเหมาะพอดีใช้ทรัพย์ให้เป็นประโยชน์ เก็บออมรักษาไว้ใช้ในภายภาคหน้า

การกำหนดแนวทาง หรือวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และแนวทางปฏิบัติตามพระธรรมวินัย การสร้างเครือข่ายพระพุทธศาสนาให้เข้มแข็งและมีคุณภาพ สร้างความศรัทธาเลื่อมใส สร้างจิตสำนึกต่อการพัฒนาพระพุทธศาสนา เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน สร้างความเข้าใจในพุทธวิถีและการปรับรูปแบบการดำเนินชีวิต และการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้นำทางพระพุทธศาสนา ผู้นำชุมชนและประชาชนในวิสาหกิจชุมชน ส่งผลให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชน มีการทำงานอย่างมีความสุข มุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม และมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีการปรับตัวและสามารถทำงานร่วมกันกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี มีการใช้สื่อและโซเชียลมีเดียเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน มีการสร้างสังคมเอื้ออาทรยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง และการพึ่งตนเอง และมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้เข้าใจและเข้าถึงแนวทางพุทธวิถีที่นำมาใช้ในการปฏิบัติตนและสามารถนำไปสู่การพัฒนาจนให้เกิดประสิทธิภาพ

3. แนวทางการพัฒนาการสร้างเครือข่าย จากผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาพุทธวิถีสังคมอุดมคติเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนทั้ง 5 ด้านพบว่าด้านความสุข สมาชิกวิสาหกิจชุมชนรู้สึกว่าการมีความสุขในการทำงานมีความภูมิใจในตนเองที่งานทำ และมีความสุขกับการริเริ่มงานใหม่ ๆ และมุ่งมั่นที่จะทำให้สำเร็จ ด้านคุณธรรมจริยธรรม สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเป็นคนใฝ่รู้อยู่เสมอ รู้จักตนเองเสียสละเพื่อส่วนรวมของชุมชนอย่างเหมาะสม มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองต่ออาชีพต่อเพื่อนร่วมงาน และนำหลักธรรมทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ มาใช้ในกระบวนการทำงานด้านการสร้างเครือข่ายสมาชิกวิสาหกิจชุมชน สามารถทำงานร่วมกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนพอใจที่จะเข้าร่วมทำงานเป็นเครือข่ายพุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติ และสามารถสร้างเครือข่ายพุทธวิถีสังคมอุดมคติ ด้านการส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนอยากให้มีการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของ

ประชาชนและผู้สูงวัย เข้าร่วมการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนและเชิญชวนให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในวิสาหกิจชุมชนและด้านความสมดุลของสิ่งแวดล้อม สมาชิกวิสาหกิจชุมชน เห็นว่า ชุมชนมีความสะอาด มีระบบการดูแลความสะอาดความเรียบร้อยและความปลอดภัยในชุมชน มีการส่งเสริมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและการทอไหม และมีอาคารสถานที่ สถานที่ตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เหมาะสม

การสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนต้องเกิดการรวมตัวกัน ของคนในชุมชนและการมีส่วนร่วมของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนประกอบด้วย 1) ผู้นำชุมชน 2) สมาชิกที่มีความรู้ทักษะในการผลิตสินค้า 3) การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน แนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน 1) การกำหนดโครงสร้างการบริหาร 2) การบริหารจัดการ 3) การมีส่วนร่วมของสมาชิก 4) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 5) การติดต่อสื่อสาร 6) ด้านการตลาด การผลิตและแปรรูป และ 7) ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์

การพัฒนาเครือข่ายพุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติ การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็งคือต้องมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน มีความสามัคคี นำเอาหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวปฏิบัติ การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน ได้รับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพและการวางแผนประชาสัมพันธ์ผ่านโซเชียลมีเดีย สอดคล้องกับงานวิจัยของนนท์วัฒน์ นามสกุล และคณะ (2561) ได้กล่าวถึงการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประกอบด้วย 5 ระบบคือ 1) ระบบการจัดการกลุ่มและสมาชิก 2) ระบบการบริหารจัดการด้านการตลาด 3) ระบบการบริหารจัดการด้านจริยธรรมธุรกิจ 4) ระบบการบริหารจัดการด้านผลิตภัณฑ์และ 5) ระบบการบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน และงานวิจัยของวราภรณ์ อ่อนคำ และคณะ (2564) ได้นำเสนอแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ดังนี้ 1) ด้านทรัพยากรมนุษย์มีมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนมีความรู้ด้านการรวมกลุ่มผู้นำและกระบวนการกลุ่มการสร้างเครือข่าย การสร้างความรู้ความเข้าใจ การประกอบอาชีพ การระดมทุน การบริหารจัดการโครงสร้างองค์กร กฎระเบียบวิสาหกิจชุมชน 2) ด้านองค์ประกอบทางสังคม การมีส่วนร่วมของทุกคนในกลุ่ม การพัฒนาสมาชิกให้มีความรู้และทัศนคติในการอยู่ร่วมกันในกลุ่มอย่างสงบสุข 3) ด้านภาวะผู้นำในชุมชนมีการวางหลักเกณฑ์และแนวทางต่าง ๆ เพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จ และบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้นำองค์กรมีส่วนสำคัญ สร้างระบบงานที่มีประสิทธิภาพ ทำให้สมาชิกมีการทำงานไปในทิศทางเดียวกันและสามัคคีกัน 4) ด้านการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกับสมาชิกกลุ่มมีการรวบรวมการถ่ายทอดและการแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาท้องถิ่น การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิกเครือข่ายและบุคคลภายนอก 5) ด้านการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกลุ่มกับรัฐ เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนการฝึกอบรม การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมการตลาด และการจัดทำบัญชี และ 6) ด้านการฝึกอบรมสมาชิก มีความต้องการและมีความสามารถในการพัฒนาตนเองทั้งทักษะการบริหารและทักษะการประกอบอาชีพ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำผลจากการสร้างเครือข่ายการพัฒนาพุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของประชาชนและผู้สูงวัยแห่งอนาคต สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหลักสูตรการพัฒนาพุทธสังคมอุดมคติของประชาชนและผู้สูงวัยในสังคมไทย กลยุทธ์การพัฒนาพุทธวิถีเพื่อสังคมอุดมสุขสำหรับผู้สูงวัย กลไกการพัฒนาการบูรณาการบุญญศึกษากับพุทธวัฒนธรรมสังคมสร้างสุขสำหรับผู้สูงอายุ นวัตกรรมการพัฒนาพุทธธรรมเพื่อสังคมอุดมใจสำหรับผู้สูงวัย

2. ควรนำองค์ความรู้ที่ได้เกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายการพัฒนาพุทธวิถีชีวิตสังคมอุดมคติเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของประชาชนและผู้สูงวัยแห่งอนาคต สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานการวิจัยในเรื่องอื่นได้

เช่น กลยุทธ์การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อสังคมอุดมสุขสำหรับผู้สูงวัย กลไกการพัฒนาการบูรณาการบุญญศึกษา กับ พหุวัฒนธรรมสังคมสร้างสุขสำหรับผู้สูงอายุ นวัตกรรมการพัฒนาพุทธธรรมเพื่อสังคมอุดมใจสำหรับผู้สูงวัย

3. ควรนำเอากระบวนการสร้างเครือข่ายการพัฒนาพุทธวิธีชีวิตสังคมอุดมคติเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจ ชุมชนของประชาชนและผู้สูงวัยแห่งอนาคต ไปสร้างเครือข่ายการพัฒนาพุทธวิธีชีวิตสังคมแบบอื่นได้หลายแบบ เช่น การสร้างเครือข่ายพุทธวิธีชีวิตสังคมอุดมคติ สังคมอุดมจิต สังคมอุดมสุข สังคมอุดมใจ เพื่อส่งเสริม วิสาหกิจชุมชนของประชาชนและผู้สูงวัยในสังคมไทย

4. ประชากรกลุ่มเป้าหมายสามารถนำเอาผลการวิจัยนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปสร้างเครือข่าย และขยายผลสู่วิสาหกิจชุมชนของประชาชนและผู้สูงวัยกลุ่มอื่นได้ทั่วประเทศไทย

5. ควรนำไปใช้ในการไปสร้างเครือข่ายสังคมอุดมคติเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนประชาชนและผู้สูงวัย แห่งอนาคตได้อย่างแพร่หลาย ไม่จำกัดเวลา ไม่จำกัดสถานที่ ทำให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า

6. ควรนำไปเป็นแนวทางในการศึกษาการพัฒนาพุทธวิธีชีวิตสังคมอุดมคติ สังคมอุดมจิต สังคมอุดมสุข สังคมอุดมใจ เพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของประชาชนและผู้สูงวัยได้ทั่วประเทศไทย

References

- Association of the Elderly Council of Thailand. (2020). Handbook for elderly clubs. Retrieved April 3, 2022, from http://www.dop.go.th/main/knowledge_detail.php?id=232ce0fd
- National Strategy Committee Secretariat Office. (2018). National strategy B.E. 2561–2580 (2018–2037) [Royal Gazette edition]. Retrieved April 3, 2022, from <https://drive.google.com/file/d/1XSBMp8OCsauJqECOB-XZLB91-cRrNsEV/view>
- Onkham, V., et al. (2021). The potential for management of community enterprise groups: A case study of the mat-weaving occupational group “Mae Baan Tawan Sii Thong”, Ban Tha Sieow, Sa-at subdistrict, Phothichai district, Roi-Et province. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*, 7(6), 255–270.
- Phra Dhammapitaka (P.A. Payutto). (2000). *Dictionary of Buddhism: Compendium edition*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.
- Mahāṇvaddhana Panyadhipo (Khamkhen). (2019). [Article title]. *Journal of MCU Philosophy*, volume 2(1), pages.
- Nantawat Namasakun et al. (2018). [Details unavailable – please provide title and publication information for completion].
- Seree Pongpis. (2018). *Conceptual foundations from the master plan to community enterprises*. Bangkok: Palang Panya.
- Sriparinya Thoopakrajung. (2021). *Directions for community enterprise development*. *Community Development Journal*, 42(10), 14–18.

